

32003R2201

L 338/1

EUROOPA LIIDU TEATAJA

23.12.2003

NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ) nr 2201/2003,**27. november 2003,****mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

määruse sisu võeti olulises osas üle samu küsimusi käsitlevast 28. mai 1998. aasta konventsioonist. ⁽⁵⁾

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 61 punkti c ja artikli 67 lõiget 1,

(4) 3. juulil 2000 esitas Prantsusmaa algatuse nõukogu määruseks selliste kohtuotsuste vastastikuse täitmise kohta, mis käsitlevad õigust lapsega suhelda. ⁽⁶⁾võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

(5) Kõigi laste võrdsuse tagamiseks hõlmab käesolev määrus kõiki vanemlikku vastutust reguleerivaid otsuseid, sealhulgas meetmeid lapse kaitseks, sõltumatult nende seostest abieluõigusliku menetlusega.

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, ⁽²⁾võttes arvesse Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽³⁾

(6) Kuna vanemliku vastutuse eeskirjade kohaldamine kerkib sageli üles abieluõiguslike menetluste kontekstis, on sobivam, kui abielulahutuse ja vanemliku vastutuse küsimusi käsitleb üks dokument.

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Ühendus on seadnud eesmärgiks luua vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala, kus on tagatud isikute vaba liikumine. Sellise ala loomiseks peab ühendus muu hulgas tsiviilasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas vastu võtma siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajalikud meetmed.

(7) Käesoleva määruse reguleerimisala hõlmab tsiviilasju igat liiki kohtutes.

(2) Tampere kokku tulnud Euroopa Ülemkogu kinnitas, et kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõte on tõelise õigusruumi loomise nurgakivi, ja tõi prioriteedina esile suhtlusõigust.

(8) Abielulahutust, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamist käsitlevate kohtuotsuste osas tuleks käesolevat määrust kohaldada ainult abielude lahutamise suhtes ja see ei tohiks käsitleda küsimusi nagu lahutuse põhjus, abielu omandiõiguslikud tagajärjed või muud kaasnevad asjaolud.

(3) Nõukogu määruses (EÜ) nr 1347/2000 ⁽⁴⁾ on sätestatud reeglid kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta kohtuasjades, mis käsitlevad abieluasju ja vanemlikku vastutust abikaasade ühiste laste eest. Selle

(9) Lapse vara osas tuleks käesolevat määrust kohaldada ainult last kaitsvate meetmete suhtes, st i) lapse vara eest vastutava, last esindava või abistava isiku või organi määramine ja ülesanded ning ii) lapse vara haldamine, säilitamine või kasutamine. Selle kontekstis tuleks käesolevat määrust kohaldada näiteks juhtudel, kui vanemad vaidlevad lapse vara haldamise üle. Lapse varaga seotud meetmeid, mis ei käsitle lapse kaitset, peaks jätkuvalt reguleerima nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 44/2001

⁽¹⁾ EÜT C 203 E, 27.8.2002, lk 155.⁽²⁾ Arvamus on esitatud 20. septembril 2002 (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).⁽³⁾ ELT C 61, 14.3.2003, lk 76.⁽⁴⁾ EÜT L 160, 30.6.2000, lk 19.⁽⁵⁾ Määruse (EÜ) nr 1347/2000 vastuvõtmise ajal võttis nõukogu arvesse professor Alegria Borrasi selgitavat aruannet selle konventsiooni kohta (EÜT C 221, 16.7.1998, lk 27).⁽⁶⁾ EÜT C 234, 15.8.2000, lk 7.

kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades. ⁽¹⁾

- (10) Käesolev määrus ei ole mõeldud kohaldamiseks sotsiaalkindlustusega seotud küsimustes, avalikes huvides võetud üldise iseloomuga meetmete suhtes haridus- või terviseküsimustes või varjupaigaõiguse ja sisserände suhtes. Lisaks ei kohaldata seda lapsevanema tuvastamise suhtes, sest see on vanemliku vastutuse tekkimisest eraldi küsimus, ega muude isiku seisundiga seotud küsimuste suhtes. Seda ei kohaldata ka laste sooritatud kriminaalkuritegude tulemusel võetud meetmete suhtes.
- (11) Ülalpidamiskohustused jäetakse käesoleva määruse reguleerimisalast välja, sest neid käsitleb juba nõukogu määrus nr 44/2001. Kohtutel, millel on jurisdiktsioon vastavalt käesolevale määrusele, on üldiselt jurisdiktsioon teha otsuseid ülalpidamiskohustuse küsimuses nõukogu määruse nr 44/2001 artikli 5 lõike 2 alusel.
- (12) Käesoleva määrusega kehtestatud kohtualluvuse alused vanemliku vastutuse küsimustes kujundatakse lapse huve silmas pidades, eeskätt läheduskriteeriumi põhjal. See tähendab, et jurisdiktsioon peaks esimeses järjekorras olema lapse alalise elukoha liikmesriigil, välja arvatud teatavatel lapse elukoha vahetamise juhtudel või vastavalt kokkuleppele vanemliku vastutuse kandjate vahel.
- (13) Lapse huvides võimaldab käesolev määrus erandina ja teatavatel tingimustel pädeval kohtul anda asi edasi teise liikmesriigi kohtule, kui sellel kohtul on asja arutamiseks paremad võimalused. Sel juhul ei tohiks teisel kohtul lubada anda asja edasi kolmandale kohtule.
- (14) Käesoleva määruse jõustumine ei tohiks mõjutada diplomaatilist puutumatuset käsitleva rahvusvahelise avaliku õiguse kohaldamist. Kui käesoleva määruse kohast jurisdiktsiooni ei saa teostada diplomaatilise puutumatusete tõttu vastavalt rahvusvahelisele õigusele, tuleks jurisdiktsiooni teostada vastavalt selle liikmesriigi siseriiklikule õigusele, kus kõnealusel isikul puudub selline puutumatus.
- (15) Nõukogu 29. mai 2000. aasta määrust (EÜ) nr 1348/2000 tsiviil- ja kaubandusajades kohtu- ja kohtuväliste dokumentide Euroopa Liidu liikmesriikides kätteandmise

kohta ⁽²⁾ tuleks kohaldada käesoleva määruse alusel algatatud menetluste dokumentide kätteandmise suhtes.

- (16) Käesolev määrus ei tohiks takistada liikmesriigi kohtuid kiireloomulistel juhtudel võtmast ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid kõnealuses riigis paikneva vara või isikute suhtes.
- (17) Lapse ebaseadusliku äraviimise või kinnipidamise korral tuleks viivitamatult saavutada lapse tagastamine ja sel eesmärgil kohaldatakse jätkuvalt 25. oktoobri 1980. aasta Haagi konventsiooni, mida täiendavad käesoleva määruse sätted, eriti artikkel 11. Kohtud liikmesriigis, kuhu laps on ebaseaduslikult ära viidud või kus teda ebaseaduslikult kinni peetakse, peaksid saama konkreetsetel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel tema tagastamist vastustada. Sellise otsuse võiks asendada selle liikmesriigi kohtu hilisema otsusega, kus oli lapse alaline elukoht enne tema ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist. Kui see otsus sisaldab lapse tagasitoomist, peaks tagasitoomine toimuma, ilma et liikmesriigis, kuhu laps on ära viidud või kus teda kinni peetakse, oleks otsuse tunnustamiseks ja täitmisele pööramiseks vaja erimenetlust.
- (18) Kui kohus on otsustanud jätta laps 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 alusel tagasi saatmata, peaks ta sellest teatama pädevale kohtule või keskasutusele liikmesriigis, kus laps alaliselt elas enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist. Kui viimati nimetatud liikmesriigi kohtus ei ole hagi esitatud, peaks see kohus või keskasutus sellest osapooltele teatama. See kohustus ei tohiks keskasutust takistada sellest teatamast ka asjaomastele ametivõimudele vastavalt siseriiklikule õigusele.
- (19) Käesoleva määruse kohaldamises on oluline roll lapse ärakuulamise, kuigi käesolev dokument ei ole kavandatud muutma kohaldatavat siseriiklikku korda.
- (20) Lapse ärakuulamine teises liikmesriigis võib toimuda vastavalt korrale, mis on sätestatud nõukogu 28. mai 2001. aasta määruses (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades. ⁽³⁾
- (21) Liikmesriigis tehtud kohtuotsuste tunnustamine ja täitmisele pööramine peaks põhinema vastastikuse usalduse

⁽¹⁾ EÜT L 16, 16.1.2001, lk 1. Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 1496/2002 (EÜT L 225, 22.8.2002, lk 13).

⁽²⁾ EÜT L 160, 30.6.2000, lk 37.

⁽³⁾ EÜT L 174, 27.6.2001, lk 1.

- põhimõttel ja mittetunnustamise põhjusi peaks olema võimalikult vähe.
- (22) Ühes liikmesriigis täitmisele pööratavaid autentseid dokumente ja osapooltevahelisi kokkuleppeid tuleks tunnustamist ja täitmist reguleerivate eeskirjade kohaldamise eesmärgil käsitleda samaväärsetena "kohtuotsustega".
- (23) Tampere kokku tulnud Euroopa Ülemkogu leidis oma otsustes (punkt 34), et kohtuotsuseid perekonnaõiguslike kohtuasjade valdkonnas tuleks "automaatselt tunnustada kogu liidus ilma vahemenetlusteta või ilma, et otsuse täitmisest oleks võimalik põhjendatult keelduda". Seetõttu tuleks kohtuotsused, mis käsitlevad suhtlusõigust ja lapse tagastamist ning mis on päritoluliikmesriigis vastavalt käesoleva määruse sätetele tõendatud, olema tunnustatavad ja täitmisele pööratavad kõikides teistes liikmesriikides ilma mingeid edasisi menetlusi nõudmata. Selliste kohtuotsuste täitmisele pööramise korda reguleerib jätkuvalt siseriiklik õigus.
- (24) Kohtuotsuse täitmisele pööramise hõlbustamiseks antud tõend ei tohiks kuuluda edasikaebamisele. Seda tuleks parandada ainult juhul, kui tehtud on oluline viga, st juhul, kui see ei kajasta kohtuotsust nõuetekohaselt.
- (25) Keskasutused peaksid vanemliku vastutuse küsimustes tegema koostööd nii üldistes küsimustes kui ka konkreetsetel juhtudel, sealhulgas perekondlike vaidluste rahuldava lahendamise soodustamise eesmärgil. Sel eesmärgil osalevad keskasutused tsiviil- ja kaubandusasju käsitlevas Euroopa kohtute võrgus, mis on loodud nõukogu 28. mai 2001. aasta otsusega 2001/470/EÜ, millega luuakse tsiviil- ja kaubandusasju käsitlev Euroopa kohtute võrk. ⁽¹⁾
- (26) Komisjon peaks tegema avalikult kättesaadavaks ja ajakohastama liikmesriikide edastatud kohtute ning edasikaebemenetluste nimekirjad.
- (27) Käesoleva määruse rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused. ⁽²⁾
- (28) Käesolev määrus asendab määrust (EÜ) nr 1347/2000, mis tunnistatakse seetõttu kehtetuks.
- (29) Käesoleva määruse nõuetekohaseks toimimiseks peaks komisjon selle kohaldamist kontrollima ja tegema vajalikke muudatusettepanekuid.
- (30) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokolliga artikli 3 kohaselt on Ühendkuningriik ja Iirimaa teatanud oma soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.
- (31) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolliga artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning seega ei ole see määrus Taani suhtes siduv ja Taanis seda ei kohaldata.
- (32) Kuna liikmesriigid ei saa käesoleva määruse eesmärgi täielikult täita ning seda saaks paremini täita ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuspõhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (33) Käesolevas määruses tunnistatakse põhiõigusi ja peetakse kinni Euroopa Liidu põhiõiguste harta põhimõtetest. Eeskätt püütakse sellega tagada lapse põhiõiguste austamist, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 24,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Kohaldamisala

- Käesolevat määrust kohaldatakse järgmisi valdkondi käsitlevate tsiviilasjade suhtes igat liiki kohtutes:
  - abielulahutus, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamine;
  - vanemliku vastutuse tekkimine, teostamine, piiramine või ära võtmine.

⁽¹⁾ EÜT L 174, 27.6.2001, lk 25.

⁽²⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

2. Artikli 1 lõikes b osutatud küsimused võivad käsitleda eelkõige järgmist:

- a) eestkosteõigus ja suhtlusõigus;
- b) eestkoste, hooldus ja samalaadsed instituudid;
- c) sellise isiku või organi määramine ja ülesanded, kes vastutab lapse isiku või tema vara eest või esindab või abistab last;
- d) lapse paigutamine kasuperekonda või hooldeasutusse;
- e) meetmed lapse kaitseks, mis käsitlevad lapse vara haldamist, säilitamist või käsutamist.

3. Käesolevat määrust ei kohaldata järgmiste juhtumite suhtes:

- a) põlvnemise tuvastamine või vaidlustamine;
- b) lapsendamisotsused, lapsendamisega seotud ettevalmistavad meetmed või lapsendamise kehtetuks tunnistamine või tühistamine;
- c) lapse nimi ja eesnimed;
- d) emantsipatsioon;
- e) ülalpidamiskohustus;
- f) usaldusomand või pärimine;
- g) laste poolt toime pandud kriminaalkuritegude tulemusel võetud meetmed.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1. mõiste "kohus" hõlmab kõiki liikmesriikide asutusi, mis on pädevad vastavalt artiklile 1 käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvates küsimustes;
- 2. mõiste "kohtunik" tähendab kohtunikku või ametnikku, kellel on käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvates küsimustes kohtunikuga samaväärsed volitused;
- 3. mõiste "liikmesriik" hõlmab kõiki liikmesriike, välja arvatud Taani;

4. mõiste "kohtuotsus" tähendab lahutust, lahuseelu või abielu kehtetuks tunnistamist, samuti vanemlikku vastutust käsitlevat kohtuotsust, mille teeb liikmesriigi kohus, olenemata sellest, kuidas kohtuotsust võidakse nimetada, sealhulgas dekreediks, korralduseks või otsuseks;

5. mõiste "päritoluliikmesriik" tähendab liikmesriiki, kus on tehtud kohtuotsus, mis tuleb täitmisele pöörata;

6. mõiste "kohtuotsuse täitmise liikmesriik" tähendab liikmesriiki, kus taotletakse kohtuotsuse täitmisele pööramist;

7. mõiste "vanemlik vastutus" tähendab kõiki lapse isiku või varaga seotud õigusi ja kohustusi, mis antakse füüsilisele või juriidilisele isikule kohtuotsusega, seaduse alusel või õigusliku toimega kokkuleppe põhjal. See mõiste hõlmab eestkostestõigust ja suhtlusõigust;

8. mõiste "vanemliku vastutuse kandja" on iga isik, kellel on lapse suhtes vanemlik vastutus;

9. mõiste "eestkostestõigus" hõlmab lapse isiku eest hoolitsemisega seotud õigusi ja kohustusi, eeskätt õigust määrata lapse elukoht;

10. mõiste "suhtlusõigus" hõlmab eeskätt õigust viia laps piiratud ajavahemikuks kohta, mis ei ole tema alaline elukoht;

11. mõiste "ebaseaduslik äraviimine või kinnipidamine" tähendab lapse äraviimist või kinnipidamist juhul, kui:

- a) sellega rikutakse kohtuotsusega, seaduse alusel või õigusliku toimega kokkuleppe põhjal saadud eestkostestõigust liikmesriigi seaduse alusel, kus laps alaliselt elas vahetult enne äraviimist või kinnipidamist;

ning

- b) seda eestkostestõigust teostati tegelikult äraviimise või kinnipidamise ajal üksi või ühiselt või seda oleks teostatud, kui äraviimist või kinnipidamist ei oleks toimunud. Eestkostestõigust loetakse ühiselt teostatavaks, kui vastavalt kohtuotsusele või seaduse alusel ei saa üks vanemliku vastutuse kandja ilma teise vanemliku vastutuse kandja nõusolekuta otsustada lapse elukohta.

II PEATÜKK

Artikkel 5

KOHTUALLUVUS

Lahuselu muutmine abielulahutuseks

1. JAGU

Abielulahutus, lahuselu ja abielu kehtetuks tunnistamine

Artikkel 6

Artiklite 3, 4 ja 5 kohane erandlik kohtualluvus

Artikkel 3

Üldine kohtualluvus

1. Abielulahutuse, lahuselu ja abielu kehtetuks tunnistamisega seotud asjad on selle liikmesriigi kohtu alluvuses,

a) kelle territooriumil:

- on abikaasade alaline elukoht või
- oli abikaasade viimane alaline elukoht, kui üks neist veel elab seal, või
- on kostja alaline elukoht või
- on ühistaotluse puhul ühe abikaasa alaline elukoht või
- on hageja alaline elukoht, kui ta on seal elanud vähemalt aasta vahetult enne taotluse esitamist, või
- on hageja alaline elukoht, kui ta on seal elanud vähemalt kuus kuud vahetult enne taotluse esitamist ja ta on kõnealuse liikmesriigi kodanik või, Ühendkuningriigi ja Iirimaa puhul, kui seal on tema alaline asukoht;

b) kelle kodanikud mõlemad abikaasad on või, Ühendkuningriigi ja Iirimaa puhul, kus on mõlema abikaasa alaline asukoht.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel on alalisel asukohal sama tähendus, mis Ühendkuningriigi ja Iirimaa õigussüsteemides.

Artikkel 4

Vastuhagi

Vastuhagi on selle kohtu alluvuses, kus on pooleli menetlus artikli 3 põhjal, kui vastuhagi kuulub käesoleva määruse reguleerimisalasse.

Ilma et see piiraks artikli 3 kohaldamist, on see liikmesriigi kohus, kes on teinud lahuseluotsuse, pädev muutma seda otsust abielulahutuseks, kui kõnealuse liikmesriigi õigusaktid seda ette näevad.

Abikaasad:

- a) kelle alaline elukoht asub liikmesriigi territooriumil; või
- b) kes on liikmesriigi kodanik või, Ühendkuningriigi ja Iirimaa puhul, kelle alaline asukoht on ühes viimati nimetatud liikmesriikidest,

võib teises liikmesriigis kohtusse kaevata üksnes kooskõlas artiklitega 3, 4 ja 5.

Artikkel 7

Kohtualluvus muudel juhtudel

1. Kui liikmesriigi ükski kohus ei ole artiklite 3, 4 ja 5 kohaselt pädev, määratakse kohtualluvus igas liikmesriigis kindlaks selle riigi õigusaktide alusel.

2. Liikmesriigi kodanik, kelle alaline elukoht on teise liikmesriigi territooriumil, võib sellise kostja suhtes, kelle alaline elukoht ei ole liikmesriigis ja kes ei ole liikmesriigi kodanik või, Ühendkuningriigi ja Iirimaa puhul, kelle alaline asukoht ei ole ühes viimati nimetatud liikmesriikidest, tugineda oma alalise elukoha riigis kohaldatavatele kohtualluvuseeskirjadele samamoodi kui selle riigi kodanikud.

2. JAGU

Vanemlik vastutus

Artikkel 8

Üldine kohtualluvus

1. Liikmesriigi kohtutel on vanemliku vastutuse asjus pädevus lapse suhtes, kelle alaline elukoht on hagi esitamise ajal selles liikmesriigis.

2. Lõiget 1 kohaldatakse, kui artiklitest 9, 10 ja 12 ei tulene teisiti.

Artikkel 9

Lapse varasema alalise elukoha jätkuv kohtualluvus

1. Kui laps kolib seaduslikult ühest liikmesriigist teise ja saab seal uue alalise elukoha, säilitavad lapse varasema alalise elukohariigi kohtud erandina artiklist 8 pädevuse kolme kuu jooksul pärast kolimist, et muuta kõnealusel liikmesriigis enne lapse kolimist tehtud kohtuotsust suhtlusõiguse kohta, kui selle isiku alaline elukoht, kellele on vastavalt suhtlusõigust käsitlevale kohtuotsusele antud suhtlusõigus, on jätkuvalt lapse varasema alalise elukoha liikmesriigis.

2. Lõiget 1 ei kohaldata juhul, kui lõikes 1 nimetatud suhtlusõiguse kasutaja on tunnustanud lapse uue alalise elukoha liikmesriigi kohtute pädevust, osaledes sealsete kohtute menetlustes nende pädevust vaidlustamata.

Artikkel 10

Kohtualluvus lapsereövi korral

Lapse ebaseadusliku äraviimise või kinnipidamise korral säilitavad selle liikmesriigi kohtud, kus oli lapse alaline elukoht vahetult enne äraviimist või kinnipidamist, oma pädevuse, kuni laps on saanud alalise elukoha teises liikmesriigis ja

a) iga isik, institutsioon või muu organ, kellel on eestkosteõigus, on nõustunud äraviimise või kinnipidamisega;

või

b) laps on elanud kõnealusel teises liikmesriigis vähemalt ühe aasta pärast seda, kui isik, institutsioon või muu organ, kellel on eestkosteõigus, on saanud või peaks olema saanud teada lapse asukoha ning laps on oma uues keskkonnas kohanenud ja vähemalt üks järgmistest tingimustest on täidetud:

i) ühe aasta jooksul pärast seda, kui eestkosteõiguse kasutaja on saanud või peaks olema saanud teada lapse asukoha, ei ole esitatud tagasitoomise taotlust pädevatele asutustele liikmesriigis, kuhu laps on ära viidud või kus teda kinni peetakse;

ii) eestkosteõiguse kasutaja esitatud tagasitoomistaotlus on tühistatud ja alapunktis i sätestatud ajavahemiku jooksul ei ole esitatud uut taotlust;

iii) läbivaatamisel olev kohtuasi liikmesriigis, kus laps vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist elas, on lõpetatud vastavalt artikli 11 lõikele 7;

iv) selle liikmesriigi kohtutes, kus laps alaliselt elas vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist, on tehtud eestkostet käsitlev kohtuotsus, mis ei hõlma lapse tagasitoomist.

Artikkel 11

Lapse tagasitoomine

1. Kui isik, institutsioon või muu organ, kellel on eestkosteõigus, taotleb liikmesriigi pädevatelt asutustelt kohtuotsuse tegemist lapsereövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitleva 25. oktoobri 1980. aasta rahvusvahelise Haagi konventsiooni (edaspidi "1980. aasta Haagi konventsioon") alusel, et saavutada lapse tagasitoomist, kes on ebaseaduslikult ära viidud või kinni peetud liikmesriigis, mis ei ole see liikmesriik, kus laps vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist alaliselt elas, kohaldatakse lõikeid 2–8.

2. 1980. aasta Haagi konventsiooni artiklite 12 ja 13 kohaldamisel tagatakse, et lapsele antakse menetluse käigus võimalus saada ära kuulatud, kui see ei osutu lapse vanust või küpsusastet arvestades sobimatuks.

3. Kohus, kellele on esitatud lõikes 1 nimetatud lapse tagasitoomise taotlus, tegutseb taotluse menetlemisel kiiresti, kasutades kõige kiiremat siseriiklikus õiguses sätestatud korda.

Ilma et see piiraks esimese lõigu kohaldamist, teeb kohus otsuse hiljemalt kuus nädalat pärast taotluse esitamist, kui see ei ole erandlike asjaolude tõttu võimatu.

4. Kohus ei saa keelduda lapse tagasitoomisest 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13b alusel, kui ta on kindlaks teinud, et lapse kaitseks pärast tema tagasitoomist on tehtud piisavad korraldused.

5. Kohus ei saa lapse tagasitoomisest keelduda, kui lapse tagasitoomist taotlenud isikule ei ole antud võimalust ära kuulatud saada.

6. Kui kohus on teinud tagasitoomisest keeldumise otsuse 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 kohaselt, peab kohus viivitamatult otse või oma keskasutuse kaudu edastama tagasitoomisest keeldumise otsuse ja kõigi asjakohaste dokumentide

koopjad, eeskätt kohtuistungi protokollid ärakirja, siseriikliku õigusega määratud pädevale kohtule või keskasutusele liikmesriigis, kus laps vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist alaliselt elas. Kohus peab kõik nimetatud dokumendid saama ühe kuu jooksul pärast tagasitoomisest keeldumise otsuse kuupäeva.

7. Kui üks osapooltest ei ole juba pöördunud kohtusse liikmesriigis, kus laps vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist alaliselt elas, peab lõikes 6 nimetatud teabe saanud kohus või keskasutus sellest osapooltele teatama ja kutsuma neid vastavalt siseriiklikule õigusele esitama kohtule oma seisukoht kolme kuu jooksul alates teatamise kuupäevast, et kohus saaks lapse eestkostetõiguse küsimuse läbi vaadata.

Ilma et see piiraks käesolevas määruses sisalduvate kohtualluvust käsitlevate eeskirjade kohaldamist, lõpetab kohus menetluse, kui talle pole tähtajaks seisukohti esitatud.

8. 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 kohasest tagasitoomisest keeldumise otsusest olenemata on iga hilisem lapse tagasitoomist nõudev otsus, mille teeb vastavalt käesolevale määrusele pädev kohus, täitmisele pööratav vastavalt III peatüki 4. jaotisele lapse tagasitoomise tagamiseks.

Artikkel 12

Lepinguline kohtualluvus

1. Liikmesriigi kohtutel, kellel on artikli 3 tõttu pädevus lahutuse, lahusele või abielu tühistamise taotluse suhtes, on pädevus kõigi selle taotlusega seotud vanemlikku vastutust käsitlevates küsimustes juhul, kui:

a) vähemalt ühel abikaasast on lapse ees vanemlik vastutus;

ning

b) abikaasad ja vanemliku vastutuse kandjad on kohtusse pöördumise ajal sõnaselgelt või muul viisil ühehäälselt kohtute pädevust tunnistanud ning see on lapse parimates huvides.

2. Lõikega 1 ette nähtud kohtualluvus lakkab niipea, kui:

a) abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus on jõustunud;

b) punktis a nimetatud kuupäeval pooleli olevate vanemliku vastutusega seotud menetluste puhul jõustub nendes menetlustes tehtud otsus;

c) punktides a ja b nimetatud menetlused on lõppenud mõnel muul põhjusel.

3. Liikmesriigi kohtutel on seoses vanemliku vastutusega pädevus lõikes 1 nimetatud menetlustes juhul, kui:

a) lapsel on oluline side selle liikmesriigiga, eeskätt seetõttu, et üks vanemliku vastutuse kandjatest elab alaliselt selles liikmesriigis või et laps on selle liikmesriigi kodanik;

ning

b) kõik menetluse osapooled on kohtusse pöördumise ajal sõnaselgelt või muul viisil ühehäälselt kohtute pädevust tunnistanud ning see on lapse parimates huvides.

4. Kui lapse alaline elukoht on kolmanda riigi territooriumil, mis ei ole 19. oktoobri 1996. aasta vanemliku vastutuse ja lastekaitsemeetmetega seotud kohtualluvust, kohaldatavat seadust, tunnustamist, kohtuotsuste täitmist ja koostööd käsitleva Haagi konventsiooni lepinguosaline, loetakse kohtualluvust käesoleva artikli alusel lapse huvides olevaks, eriti juhul, kui osutub, et kõnealuses kolmandas riigis ei saa menetlust korraldada.

Artikkel 13

Lapse kohalviibimisel põhinev kohtualluvus

1. Kui lapse alalist elukohta ei saa kindlaks teha ja kohtualluvust määrata artikli 12 alusel, on pädevad selle liikmesriigi kohtud, kus laps viibib.

2. Lõiget 1 kohaldatakse samuti pagulaste laste või rahvusvaheliselt ümber asustatud laste suhtes nende riigis toimuvate rahu- tuste tõttu.

Artikkel 14

Kohtualluvus muudel juhtudel

Kui liikmesriigi ükski kohus ei ole artiklite 8–13 kohaselt pädev, määratakse kohtualluvus igas liikmesriigis kindlaks selle riigi õigusaktide alusel.

Artikkel 15

Kohtuasja üleviimine kohtusse, kus on asja arutamiseks paremad võimalused

1. Erandina võivad selle liikmesriigi kohtud, kelle kohtualluvuses on asja sisuline arutamine, kui nad leiavad, et teise liikmesriigi kohtus, millega lapsel on eriline side, oleks asja või selle konkreetse osa arutamiseks paremad võimalused ja kui see on lapse parimates huvides:

- a) peatada kõnealuse menetluse või selle osa ja kutsuda osapooli esitama taotlust kõnealuse teise liikmesriigi kohtule vastavalt lõikele 4; või
- b) taotleda, et teise liikmesriigi kohus saaks pädevuse vastavalt lõikele 5.

2. Lõiget 1 kohaldatakse:

- a) ühe osapooli taotluse alusel või
- b) kohtu omal algatusel või
- c) teise liikmesriigi kohtu taotluse põhjal, millega lapsel on eriline side vastavalt lõikele 3.

Kohtu omal algatusel või teise liikmesriigi kohtu taotluse põhjal toimunud üleviimisega peab nõustuma vähemalt üks osapool.

3. Lapsel loetakse olevat lõikes 1 nimetatud eriline side liikmesriigiga, kui see liikmesriik:

- a) on saanud lapse alaliseks elukohaks pärast lõikes 1 nimetatud kohtusse pöördumist või
- b) on lapse varasem alaline elukoht või
- c) on andnud lapsele kodakondsuse või
- d) on vanemliku vastutuse kandja alaline elukoht või
- e) on koht, kus asub lapse vara, kui kohtuasi käsitleb lapse kaitseks võetavaid meetmeid, mis on seotud tema vara haldamisega, säilitamisega või käsutamisega.

4. Asja sisuliseks arutamiseks pädev liikmesriigi kohus kehtestab tähtaja, mille jooksul tuleb vastavalt lõikele 1 pöörduda kõnealuse teise liikmesriigi kohtutesse.

Kui selleks ajaks ei ole kohtutesse pöördutud, jätkab kohus, kuhu pöörduti, pädevuse teostamist vastavalt artiklitele 8–14.

5. Juhul, kui see on kohtuasja konkreetsete asjaolude tõttu lapse parimates huvides, võivad kõnealuse teise liikmesriigi kohtud võtta pädevuse kuue nädala jooksul pärast nende poole pöördumist vastavalt lõike 1 punktidele a või b. Sel juhul loobub kohus, kuhu esimesena pöörduti, pädevusest. Muul juhul jätkab kohus, kuhu esimesena pöörduti, pädevuse teostamist vastavalt artiklitele 8–14.

6. Käesoleva artikli eesmärgil teevad kohtud koostööd kas otseselt või siis vastavalt artiklile 53 määratud keskasutuste kaudu.

3. JAGU

Ühissätted

Artikkel 16

Kohtusse pöördumine

1. Kohtusse pöördumine loetakse toimunuks:

- a) kui kohtule on esitatud menetluste algatamist käsitlev või samaväärne dokument, juhul kui hageja ei ole seejärel jätnud astumata samme, et teavitada kostjat hagiast;

või

- b) kui dokument tuli enne kohtule esitamist kätte toimetada, siis hetkel, mil kätteandmiseks kohustatud asutus selle kätte sai, juhul, kui hageja ei ole seejärel jätnud astumata samme, mis on dokumendi kohtule esitamiseks ette nähtud.

Artikkel 17

Kohtualluvuse kontrollimine

Kui liikmesriigi kohtule esitatud hagi käsitleb asja, mis käesoleva määruse kohaselt ei ole tema alluvuses ning mis on selle määruse põhjal mõne teise liikmesriigi kohtu alluvuses, teatab ta omal algatusel, et asi ei allu sellele kohtule.

Artikkel 18

Arvessevõetavuse kontrollimine

1. Kui kostja, kelle peamine elukoht ei ole liikmesriigis, kus hagi on esitatud, ei ilmu kohtusse, peatab pädev kohus menetluse nii kauaks, kuni on tõestatud, et kostjal on olnud võimalus menetluse algatamist käsitlev või samaväärne dokument kätte saada küllalt aegsasti, et ta oleks saanud end kaitsta, või on tõestatud, et selleks on võetud kõik vajalikud meetmed.

2. Kui menetluse algatamist käsitlev dokument või samaväärne dokument tuli vastavalt sellele määrusele edastada ühest liikmesriigist teise, kohaldatakse käesoleva artikli lõike 1 sätete asemel määruse (EÜ) nr 1348/2000 sätteid.

3. Kui menetluse algatamist käsitlev või samaväärne dokument tuli tsiviil- ja kaubandusajade kohtu- ja kohtuväliste dokumentide välisriikides kätteandmist käsitleva 15. novembri 1965. aasta Haagi konventsiooni kohaselt toimetada välismaale ning kui määruse (EÜ) nr 1348/2000 sätteid ei saa kohaldada, kohaldatakse nimetatud konventsiooni artiklit 15.

Artikkel 19

Menetluses olev kohtuasi ja sellega seotud menetlused

1. Kui erinevate liikmesriikide kohtutes algatatakse ühtede ja samade asjaosaliste vaheline lahutus-, lahuse- või vanemliku vastutuse menetlus, peatab kohus, kellele hagi on esitatud hiljem, menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi on esitatud esimesena.

2. Kui erinevate liikmesriikide kohtutes algatatakse ühe ja sama lapse suhtes ühe ja sama alusega hagide põhjal vanemlikku vastutust käsitlev menetlus, peatab kohus, kellele hagi on esitatud hiljem, menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi on esitatud esimesena.

3. Kui on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi on esitatud esimesena, loobub kohus, kellele hagi on esitatud hiljem, pädevusest esimese kohtu kasuks.

Sel juhul võib pool, kes esitas asjakohase hagi kohtule, kellele hagi on esitatud hiljem, esitada kõnealuse hagi kohtule, kellele hagi on esitatud esimesena.

Artikkel 20

Ajutised meetmed, sealhulgas kaitsemeetmed

1. Edasilükkamatutel juhtudel ei takista käesoleva määruse sätet liikmesriigi kohtuid võtmast selles riigis viibivate isikute ja seal asuva vara suhtes selliseid ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmed, mis on ette nähtud selle liikmesriigi õigusaktidega, isegi kui käesoleva määruse alusel on peaaegu arutamisel pädev mõne teise liikmesriigi kohus.

2. Lõikes 1 osutatud meetmeid ei kohaldata enam, kui liikmesriigi kohus, kelle pädevuses on vastavalt käesolevale määrusele asja sisuline arutamine, on võtnud meetmed, mida ta sobivaks peab.

III PEATÜKK

TUNNUSTAMINE JA TÄITMISELE PÕÖRAMINE

1. JAGU

Tunnustamine

Artikkel 21

Kohtuotsuse tunnustamine

1. Ühes liikmesriigis tehtud kohtuotsust tunnustatakse teistes liikmesriikides ühegi erimenetluse järgimist nõudmata.

2. Eelkõige, ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, ei nõuta erimenetluse järgimist liikmesriigi perekonnaseisuregistrite ajakohastamise puhul, mille aluseks on abielulahutus, lahuse- või abielu kehtetuks tunnistamist käsitlev kohtuotsus, mis on tehtud teises liikmesriigis ja mida ei ole selle liikmesriigi õiguse kohaselt võimalik edasi kaevata.

3. Ilma et see piiraks käesoleva peatüki 4. jao kohaldamist, võib iga huvitatud osapool käesoleva peatüki 2. jaos sätestatud korras taotleda otsust, et kohtuotsust tunnustataks või ei tunnustataks.

Selle kohtu kohalik pädevus, mis on kantud nimekirja, mille iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 68, määratakse selle liikmesriigi siseriikliku õigusega, kus algatatakse tunnustamise või mittetunnustamise menetlus.

4. Kui kohtuotsuse tunnustamise küsimus tõstatatakse liikmesriigi kohtus arutatava asja käigus, võib kõnealune kohus selle küsimuse otsustada.

Artikkel 22

Abielulahutust, lahuselu või abielu kehtetuks tunnustamist käsitlevate kohtuotsuste mittetunnustamise põhjused

Abielulahutust, lahuselu või abielu kehtetuks tunnustamist käsitlevat kohtuotsust ei tunnustata:

- a) kui selline tunnustamine on oluliselt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus taotletakse tunnustamist;
- b) kui see on tehtud tagaselja ja algatamist käsitlevat või samaväärset dokumenti ei ole edastatud kostjale küllalt aegsasti ja sellisel viisil, et ta oleks saanud end kaitsta, välja arvatud juhul, kui on tõestatud, et kostja on kohtuotsuse selgesõnaliselt heaks kiitnud;
- c) kui see on vastuolus kohtuotsusega, mis on tehtud nendesamade asjaosaliste vahelise menetluse käigus selles liikmesriigis, kus taotletakse tunnustamist; või
- d) kui see on vastuolus varasema kohtuotsusega, mis on tehtud teises liikmesriigis või mitteliikmesriigis nendesamade asjaosaliste vahel, tingimusel et varasem kohtuotsus vastab tingimustele, mis on vajalikud selle tunnustamiseks liikmesriigis, kus seda taotletakse.

Artikkel 23

Vanemlikku vastutust käsitlevate kohtuotsuste mittetunnustamise põhjused

Vanemlikku vastutust käsitlevat kohtuotsust ei tunnustata:

- a) kui selline tunnustamine on oluliselt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus taotletakse tunnustamist, võttes arvesse lapse parimaid huve;
- b) kui see on tehtud last ära kuulamata, rikkudes olulisi protsessiõiguse põhimõtteid selles liikmesriigis, kus taotletakse tunnustamist, välja arvatud kiireloomulistel juhtudel;
- c) kui see on tehtud tagaselja ja algatamist käsitlevat või samaväärset dokumenti ei ole kohale ilmumata jäänud isikule edastatud küllalt aegsasti ja sellisel viisil, et ta oleks saanud end kaitsta, välja arvatud juhul, kui on tõestatud, et selline isik on kohtuotsuse selgesõnaliselt heaks kiitnud;

- d) iga isiku taotluse alusel, kes väidab, et kohtuotsus kahjustab tema vanemlikku vastutust, kui otsus on tehtud ilma seda isikut ära kuulamata;
- e) kui see on vastuolus hilisema vanemlikku vastutust käsitleva kohtuotsusega, mis on tehtud liikmesriigis, kus taotletakse tunnustamist;
- f) kui see on vastuolus hilisema vanemlikku vastutust käsitleva kohtuotsusega, mis on tehtud teises liikmesriigis või mitteliikmesriigis, kus on lapse peamine elukoht, tingimusel et hilisem kohtuotsus vastab tingimustele, mis on vajalikud selle tunnustamiseks liikmesriigis, kus seda taotletakse;

või

- g) kui ei järgita artiklis 56 sätestatud menetlust.

Artikkel 24

Otsuse teinud kohtu pädevuse kontrollimise keeld

Otsuse teinud liikmesriigi kohtu pädevus ei kuulu kontrollimisele. Artikli 22 punktis a ja artikli 23 punktis a osutatud avalikule korrale vastavuse kontrollimist ei või kohaldada artiklites 3–14 sätestatud kohtualluvuseeskirjade suhtes.

Artikkel 25

Erinevused kohaldatavas õiguses

Kohtuotsuse tunnustamisest ei või keelduda põhjusel, et selle liikmesriigi õigusaktid, kus taotletakse tunnustamist, ei luba abielulahutust, lahuselu või abielu kehtetuks tunnustamist nendesamade tõsiasjade põhjal.

Artikkel 26

Kohtuotsuse sisu mittekontrollimine

Mitte mingil juhul ei või kontrollida kohtuotsuse sisu.

Artikkel 27

Menetluse peatamine

1. Selle liikmesriigi kohus, kus taotletakse teises liikmesriigis tehtud kohtuotsuse tunnustamist, võib menetluse peatada, kui kohtuotsus on tavalises korras edasi kaevatud.

2. Selle liikmesriigi kohus, kus taotletakse Iirimaa või Ühendkuningriigis tehtud kohtuotsuse tunnustamist, võib menetluse peatada, kui kohtuotsuste täitmine on otsuse teinud liikmesriigis kaebuse tõttu peatatud.

2. JAGU

Täitmisotsuse taotlus

Artikkel 28

Täitmisele pööratavad kohtuotsused

1. Lapse suhtes vanemlikku vastutust käsitlevat kohtuotsust, mis on tehtud liikmesriigis ja on selles liikmesriigis täitmisele pööratav ning kätte antud, täidetakse teises liikmesriigis siis, kui see on huvitatud poole taotlusel kuulutatud seal täitmisele pööratavaks.

2. Ühendkuningriigis täidetakse sellist kohtuotsust Inglismaal ja Walesis, Šotimaal või Põhja-Iirimaa ainult siis, kui see on huvitatud poole taotlusel registreeritud täitmiseks Ühendkuningriigi vastavas osas.

Artikkel 29

Kohalike kohtute pädevus

1. Täitmisotsuse taotlus esitatakse kohtule, mis on kantud nimekirja, mille iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 68.

2. Kohaliku kohtu pädevus määratakse kindlaks selle isiku alalise elukoha järgi, kelle suhtes täitmist taotletakse, või selle lapse alalise elukoha järgi, kellega taotlus seondub.

Kui kumbki esimeses lõigus nimetatud kohtadest ei asu kohtuotsuse täitmise liikmesriigis, määratakse kohalike kohtute pädevus kindlaks täitmise koha järgi.

Artikkel 30

Menetluskord

1. Taotluse esitamise menetlust reguleerib selle liikmesriigi õigus, kus kohtuotsuse täitmist taotletakse.

2. Taotleja peab esitama kättetoimetamisadressi selle kohtu tööpiirkonnas, kellele taotlus esitatakse. Kui kohtuotsuse täitmise liikmesriigi õigus sellise aadressi esitamist siiski ette ei näe, määrab taotleja endale esindaja kohtuprotsessis.

3. Taotlusele lisatakse artiklites 37 ja 39 nimetatud dokumendid.

Artikkel 31

Kohtu määrus

1. Kohus, kellele esitatakse taotlus, teeb oma määruse viivitamata. Isikul, kelle suhtes täitmist taotletakse, ega lapsel ei ole menetluse selles etapis õigust teha taotluse kohta mingeid esildisi.

2. Taotluse võib tagasi lükata vaid mõnel artiklites 22, 23 ja 24 nimetatud põhjustest.

3. Mitte mingil juhul ei või kontrollida kohtuotsuse sisu.

Artikkel 32

Määrusest teatamine

Asjaomane kohtuteenistuja teatab taotlejale taotluse kohta tehtud määrusest viivitamata kohtuotsuse täitmise liikmesriigis sätestatud korras.

Artikkel 33

Kaebus täitmismääruse peale

1. Kumbki pool võib täitmisotsuse taotluse kohta tehtud määruse edasi kaevata.

2. Kaebus esitatakse kohtule, mis on kantud nimekirja, mille iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 68.

3. Apellatsioonkaebust menetletakse vaidlustatud kohtuasjade menetluskorra kohaselt.

4. Kui taotleja esitab appellatsioonkaebuse täitmisotsuse suhtes, kutsutakse pool, kelle suhtes täitmist taotletakse, appellatsioonikohtusse. Kui see isik kohtusse ei ilmu, kohaldatakse artikli 18 sätteid.

5. Apellatsioonkaebus täitmisotsuse peale tuleb esitada ühe kuu jooksul alates selle teatavaks tegemisest. Kui selle poole alaline elukoht, kelle suhtes täitmist taotletakse, on muus liikmesriigis kui see, kus on tehtud kohtuotsuse täitmise otsus, on kaebuse esitamise tähtaeg kaks kuud alates kuupäevast, mil määrus edastati isikule või toimetati tema elukohta. Olenemata kaugusest ei või tähtaega pikendada.

*Artikkel 34***Apellatsioonikohtud ja vaidlustamisvahendid**

Kaebuse kohta tehtud otsust võib vaidlustada ainult menetlusega, mis on kantud nimekirja, mille iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 68.

*Artikkel 35***Menetluse peatamine**

1. Kohus, kellele kaebus artiklite 33 või 34 kohaselt esitatakse, võib menetluse peatada selle poole taotlusel, kelle suhtes täitmist taotletakse, kui kohtuotsuse teinud liikmesriigis on selle otsuse peale esitatud tavaline kaebus või sellise kaebuse esitamise tähtaeg ei ole veel möödunud. Viimasel juhul võib kohus määrata tähtaja, mille jooksul apellatsioonkaebus tuleb esitada.

2. Kui kohtuotsus on tehtud Iirimaa või Ühendkuningriigis, käsitatakse kõiki otsuse teinud liikmesriigis kasutatavaid vaidlustamisvahendeid lõikes 1 osutatud tavaliste kaebustena.

*Artikkel 36***Osaline täitmine**

1. Kui kohtuotsus on tehtud mitme nõude kohta ja täitmist ei saa lubada kõikide nõuete osas, annab kohus loa ühe või mitme nõude täitmiseks.

2. Taotleja võib taotleda kohtuotsuse osalist täitmist.

*3. JAGU***1. ja 2. jagu käsitlevad ühissätted***Artikkel 37***Dokumendid**

1. Kohtuotsuse tunnustamist taotlev või vaidlustav või selle täitmiseotsust taotlev pool esitab:

a) kohtuotsuse koopia, mis vastab selle ehtsuse kindlakstegemiseks vajalikele tingimustele;

ning

b) artiklis 39 osutatud tõendi.

2. Kui kohtuotsus on tehtud tagaselja, esitab tunnustamist või täitmiseotsust taotlev pool lisaks sellele:

a) sellise dokumendi originaali või tõestatud koopia, mis tõendab menetluse algatamist käsitleva või samaväärse dokumendi kättetoimetamist ilmumata jätnud poolele

või

b) mis tahes dokumendi, mis osutab, et kostja on kohtuotsuse selgesõnaliselt heaks kiitnud.

*Artikkel 38***Dokumentide puudumine**

1. Kui artikli 37 lõike 1 punktis b või lõikes 2 märgitud dokumente ei esitata, võib kohus määrata nende esitamise tähtaja, tunnustada samaväärseid dokumente või, kui ta leiab, et tal on piisavalt teavet, nende esitamise nõudmisest loobuda.

2. Kui kohus seda nõuab, esitatakse dokumentide tõlge. Tõlke tõestab selleks mõnes liikmesriigis õigustatud isik.

*Artikkel 39***Abieluasju käsitleva kohtuotsuse tõend ja vanemlikku vastutust käsitleva kohtuotsuse tõend**

Pädev kohus või asutus päritoluliikmesriigis annab huvitatud poole nõudel välja tõendi, kasutades I lisas (kohtuotsused abieluasjades) või II lisas (kohtuotsused vanemliku vastutuse kohta) esitatud tüüpvormi.

*4. JAGU***Teatavate suhtlusõigust käsitlevate kohtuotsuste ja teatavate lapse tagasitoomist nõudvate kohtuotsuste täitmine***Artikkel 40***Kohaldamisala**

1. Käesolevat jagu kohaldatakse:

a) suhtlusõiguse suhtes

ning

b) lapse tagasitoomise suhtes, mida näeb ette vastavalt artikli 11 lõikele 8 tehtud kohtuotsus.

2. Käesoleva jao sätted ei takista vanemliku vastutuse kandjal taotleda kohtuotsuse tunnustamist ja täitmisele pööramist käesoleva peatüki 1. ja 2. jaos sätestatud korras.

Artikkel 41

Suhtlusõigus

1. Artikli 40 lõike 1 punktis a osutatud suhtlusõigust, mis on antud ühes liikmesriigis tehtud täitmisele pööratava kohtuotsusega, tunnustatakse ja täidetakse teises liikmesriigis ilma täitmisotsuse vajaduseta ning ilma võimaluseta selle tunnustamist vastustada, kui kohtuotsus on päritoluliikmesriigis tõendatud vastavalt lõikele 2.

Isegi kui siseriiklik õigus ei näe ette suhtlusõigust andva kohtuotsuse täitmist seaduse alusel, võib otsuse teinud kohus kuulutada, et kohtuotsus on kõigist kaebustest olenemata täitmisele pööratav.

2. Otsuse teinud kohtunik annab lõikes 1 nimetatud tõendi, kasutades III lisas (tõend suhtlusõiguse kohta) esitatud tüüpvormi, ainult juhul, kui:

a) kohtuotsus on tehtud tagaselja, mitteilmunud isikule on esitatud menetluse algatamist käsitlev dokument või samaväärne dokument piisavalt õigeaegselt ja viisil, mis võimaldas sellel isikul korraldada enda kaitsmist, või isikule on esitatud dokument neid tingimusi täitmata, aga siiski on kindlaks tehtud, et ta on otsuse selgesõnaliselt heaks kiitnud;

b) kõigile asjassepuutuvatele isikutele on antud võimalus ära kuulatud saada

ning

c) lapsele on antud võimalus ära kuulatud saada, välja arvatud juhul, kui tema vanuse või küpsusastme tõttu on ärakuulamist sobimatuks peetud.

Tõend täidetakse kohtuotsuse keeles.

3. Kui suhtlusõigusega kaasneb kohtuotsuse tegemise ajal piiriülene olukord, antakse tõend *ex officio*, kui kohtuotsus pööratakse täitmisele, isegi ainult ajutiselt. Kui olukord saab hiljem piiriülese iseloomu, antakse tõend ühe osapoole taotluse põhjal.

Artikkel 42

Lapse tagasitoomine

1. Artikli 40 lõike 1 punktis b osutatud liikmesriigis tehtud täitmisele pööratava kohtuotsusega nõutavat lapse tagasitoomist tunnustatakse ja täidetakse teises liikmesriigis ilma täitmisotsuse vajaduseta ning ilma võimaluseta selle tunnustamist vastustada, kui kohtuotsus on päritoluliikmesriigis tõendatud vastavalt lõikele 2.

Isegi kui siseriiklik õigus ei näe ette artikli 11 lõike 8 punktis b osutatud lapse tagasitoomist nõudva kohtuotsuse täitmist seaduse alusel, olenemata kõigist kaebustest, võib otsuse teinud kohus kuulutada kohtuotsuse täitmisele pööratavaks.

2. Otsuse teinud kohtunik, kes on teinud artikli 40 lõike 1 punktis b osutatud otsuse, annab lõikes 1 osutatud tõendi ainult juhul, kui:

a) lapsele on antud võimalus ära kuulatud saada, välja arvatud juhul, kui tema vanuse või küpsusastme tõttu on ärakuulamist sobimatuks peetud;

b) kõigile osapooltele on antud võimalus ära kuulatud saada ning

c) kohus on otsust tehes arvesse võtnud vastavalt 1980. aasta Haagi konventsiooni artiklile 13 tehtud korralduse põhjuseid ja tõendeid.

Juhul, kui kohus või mõni muu asutus võtab meetmeid lapse turvalisuse tagamiseks pärast alalise elukoha liikmesriiki naasmist, peab tõend sisaldama selliste meetmete üksikasju.

Otsuse teinud kohtunik annab omal algatusel tõendi, kasutades IV lisa tüüpvormi (tõend lapse (laste) tagasitoomise kohta).

Tõend täidetakse kohtuotsuse keeles.

Artikkel 43

Tõendi täpsustamine

1. Igasuguse tõendi täpsustamise suhtes kohaldatakse päritoluliikmesriigi õigust.

2. Kaebuse aluseks ei saa olla tõendi väljaandmine vastavalt artikli 41 lõikele 1 või artikli 42 lõikele 1.

*Artikkel 44***Tõendi õiguslikud tagajärjed**

Tõend jõustub ainult kohtuotsuse täitmise piires.

*Artikkel 45***Dokumendid**

1. Kohtuotsuse täitmist taotlev osapool peab esitama:

a) kohtuotsuse koopia, mis vastab selle ehtsuse kindlakstegemiseks vajalikele tingimustele,

ning

b) artikli 41 lõikes 1 või artikli 42 lõikes 1 osutatud tõendi.

2. Käesoleva artikli kohaldamiseks:

— peab artikli 41 lõikes 1 osutatud tõendiga kaasas olema suhtlusõiguse kasutamise korraldust käsitleva punkti 12 tõlge,

— peab artikli 42 lõikes 1 osutatud tõendiga kaasas olema lapse tagasitoomise tagamiseks võetud meetmete rakendamise korda käsitleva punkti 14 tõlge.

Tõlge peab olema kohtuotsuse täitmise liikmesriigi riigikeeles või ühes selle riigikeeltest või muus keeles, mida kohtuotsuse täitmise liikmesriik sõnaselgelt tunnustab. Tõlke tõestab selleks mõnes liikmesriigis õigustatud isik.

5. JAGU

Autentsed dokumendid ja kokkulepped*Artikkel 46*

Dokumente, mis on ametlikult koostatud või autentsete dokumentidena registreeritud ja ühes liikmesriigis täidetavad, ning samuti osapoolte vahelisi kokkuleppeid, mis on täidetavad nende sõlmimise liikmesriigis, tunnustatakse ja täidetakse samadel tingimustel nagu kohtuotsuseid.

6. JAGU

Muud sätted*Artikkel 47***Täitmismenetlus**

1. Täitmismenetlust reguleerib kohtuotsuse täitmise liikmesriigi õigus.

2. Iga teise liikmesriigi kohtu tehtud kohtuotsust, mis kuulutatakse täidetavaks 2. jao kohaselt või mida tõendatakse vastavalt artikli 41 lõikele 1 või vastavalt artikli 42 lõikele 1, täidetakse kohtuotsuse täitmise liikmesriigis samadel tingimustel, nagu see oleks tehtud selles liikmesriigis.

Eeskätt ei saa vastavalt artikli 41 lõikele 1 või artikli 42 lõikele 1 tõendatud kohtuotsust täitmisele pöörata, kui see on vastuolus hilisema täitmisele pööratava kohtuotsusega.

*Artikkel 48***Suhtlusõiguse kasutamise tegutsemiskord**

1. Kohtuotsuse täitmise liikmesriigi kohtud võivad sätestada tegutsemiskorra suhtlusõiguse kasutamise korraldamiseks, kui kohtuotsuses, mille teevad liikmesriigi kohtud, kelle kohtualluvuses on asja sisuline arutamine, ei ole vajaliku korraldust tehtud või ei ole piisavalt tehtud ning juhul, kui selle kohtuotsuse olulisi osi respektseeritakse.

2. Lõikele 1 kohaselt ette nähtud tegutsemiskorra kohaldamine lõpeb hilisema kohtuotsuse kohaselt, mille teevad liikmesriigi kohtud, kelle kohtualluvuses on asja sisuline arutamine.

*Artikkel 49***Kulud**

Käesoleva peatüki sätteid, välja arvatud 4. jagu, kohaldatakse ka käesoleva määruse kohastest menetlustest tulenevate kulude suuruse kindlaksmääramise ja selliseid kulusid käsitlevate otsuste täideviimise suhtes.

*Artikkel 50***Õigusabi**

Taotlejal, kes on kohtuotsuse teinud liikmesriigis saanud täielikult või osaliselt tasuta õigusabi või kes on vabastatud kulude kandmisest, on artiklites 21, 28, 41, 42 ja 48 sätestatud menetlustes õigus saada sellist kõige soodsamat õigusabi või sellist kõige ulatuslikumat vabastust kuludest, mis on kohtuotsuse täitmise liikmesriigi õigusaktidega ette nähtud.

*Artikkel 51***Kautsjon või deposiit**

Poolelt, kes taotleb ühes liikmesriigis tehtud kohtuotsuse täitmist teises liikmesriigis, ei nõuta kautsjonit või deposiiti järgmistel alustel:

- a) tema peamine elukoht ei ole liikmesriigis, kus täitmist taotletakse, või
- b) ta on kas välisriigi kodanik või, kui täitmist taotletakse Ühendkuningriigis või Iirimaa, tema alaline asukoht ei ole kummaski nendest liikmesriikidest.

Artikkel 52

Legaliseerimine või muu sarnane formaalsus

Artiklites 37, 38 ja 45 osutatud dokumentide või kohtuprotsessi esindajat määrava dokumendi suhtes ei nõuta legaliseerimist ega muu samalaadse formaalsuse täitmist.

IV PEATÜKK

KESKASUTUSTE VAHELINE KOOSTÖÖ VANEMLIKU VASTUTUSE KÜSIMUSTES

Artikkel 53

Keskasutuste määramine

Iga liikmesriik määrab ühe või mitu keskasutust, mis aitavad kaasa käesoleva määruse kohaldamisele, ja täpsustab iga asutuse geograafilise või funktsionaalse pädevuse. Kui liikmesriik on nimetanud rohkem kui ühe keskasutuse, võib teateid tavaliselt saata otse asjakohasele pädevale keskasutusele. Kui teade saadetakse keskasutusele, kes ei ole pädev, vastutab viimane selle edastamise eest pädevale keskasutusele ja sellest saatjale teatamise eest.

Artikkel 54

Üldised ülesanded

Keskasutused edastavad teavet siseriiklike seaduste ja menetluste kohta ning võtavad meetmeid käesoleva määruse kohaldamise parendamiseks ja omavahelise koostöö tugevdamiseks. Sel eesmärgil kasutatakse otsusega nr 2001/470/EÜ loodud tsiviil- ja kaubandusasju käsitlevat Euroopa kohtute võrku.

Artikkel 55

Koostöö vanemlikku vastutust käsitlevate asjades

Keskasutused teevad teise liikmesriigi keskasutuse või vanemliku vastutuse kandja taotluse põhjal konkreetsetel juhtudel koostööd käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks. Sel eesmärgil

võtavad nad otseselt või ametivõimude või muude organite kaudu tegutsedes kõik sobivad meetmed, järgides kõnealuse liikmesriigi õigust isikuandmete kaitse küsimustes, et:

- a) koguda ja vahetada teavet:
- i) lapse olukorra kohta;
  - ii) kõigi käimasolevate menetluste kohta; või
  - iii) lapse suhtes tehtud otsuste kohta;
- b) anda teavet ja abi vanemliku vastutuse kandjatele, kes taotlevad nende territooriumil kohtuotsuste tunnustamist ja täitmisele pööramist, eeskätt suhtlemisõiguse ja lapse tagasitoomise osas;
- c) hõlbustada suhtlemist kohtute vahel, eeskätt artikli 11 lõigete 6 ja 7 ning artikli 15 kohaldamiseks;
- d) anda teavet ja abi, mida kohtud vajavad artikli 56 kohaldamiseks, ning
- e) hõlbustada vanemliku vastutuse kandjate vahelist kokkulepet vahenduse teel või muul viisil ning hõlbustada sel eesmärgil piiriülest koostööd.

Artikkel 56

Lapse paigutamine hooldeasutusse või kasuperekonda teises liikmesriigis

1. Kui kohus, kellel on pädevus vastavalt artiklitele 8–15, arutab lapse paigutamist hooldeasutusse või kasuperekonda ja kui selline paigutamine peab toimuma teises liikmesriigis, konsulteerib ta esmalt keskasutuse või muu viimases riigis pädeva asutusega, kui selles liikmesriigis on siseriiklikel lapse hooldeasutusse või kasuperekonda paigutamise juhtudel nõutav ametivõimude sekkumine.

2. Lõikes 1 nimetatud hooldeasutusse või kasuperekonda paigutamist käsitleva kohtuotsuse võib teha taotlevas riigis ainult juhul, kui taotluse saanud riigi pädev asutus on paigutamise nõustunud.

3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud konsulteerimise või nõusoleku korda reguleerib taotluse saanud liikmesriigi siseriiklik õigus.

4. Kui artiklite 8–15 kohaselt pädev asutus otsustab paigutada lapse kasuperekonda ja kui selline paigutamine peab toimuma teises liikmesriigis ning kui viimati nimetatud liikmesriigis ei nõuta siseriiklikel lapse kasuperekonda paigutamise juhtudel ametivõimude sekkumist, teatab ta sellest viimati nimetatud riigi keskasutusele või muule pädevale asutusele.

*Artikkel 57***Töömeetod**

1. Iga vanemliku vastutuse kandja võib esitada oma alalise elukoha liikmesriigi keskasutusele või lapse alalise elukoha või viibimise liikmesriigi keskasutusele artiklis 55 osutatud abitaotluse. Üldiselt peab taotlus sisaldama kogu kättesaadavat teavet, mis on selle täitmisele pööramiseks asjakohane. Kui abitaotlus käsitleb käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluva vanemlikku vastutust käsitleva kohtuotsuse tunnustamist või täitmisele pööramist, lisab vanemliku vastutuse kandja artiklis 39, artikli 41 lõikes 1 või artikli 42 lõikes 1 sätestatud asjakohased tõendid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile muude ühenduse institutsioonide ametliku keele või keeled, milles keskasutused teateid vastu võtavad.

3. Keskasutuste poolt vastavalt artiklile 55 antav abi on tasuta.

4. Iga keskasutus kannab oma kulud ise.

*Artikkel 58***Koosolekud**

1. Käesoleva määruse kohaldamise hõlbustamiseks kohtuvad keskasutused korrapäraselt.

2. Koosolekud kutsutakse kokku, järgides otsust nr 2001/470/EÜ, millega luuakse tsiviil- ja kaubandusasju käsitlev Euroopa kohtute võrk.

käsitlevaid rahvusvahelise eraõiguse sätteid, ja selle lõppprotokollil kohaldatakse nendevahelistes suhetes kas täielikult või osaliselt käesoleva määruse eeskirjade asemel. Sellised deklaratsioonid lisatakse käesolevale määrusele ning avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas. Nimetatud liikmesriigid võivad need osaliselt või täielikult tühistada ükskõik mis ajal.

b) Järgitakse põhimõtet, et liidu kodanikke ei diskrimineerita kodakondsuse alusel.

c) Kohtualluvuseeskirjad, mis sisalduvad punktis a nimetatud liikmesriikide vahel edaspidi sõlmitavates kokkulepetes, mis käsitlevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimusi, peavad olema kooskõlas käesolevas määruses sätestatud eeskirjadega.

d) Kohtuotsuseid, mis on tehtud punktis a ettenähtud deklaratsiooni teinud Põhjamaades käesoleva määruse II peatüki kohaselt pädevas kohtus, tunnustatakse ja täidetakse teistes liikmesriikides käesoleva määruse III peatükis sätestatud korras.

3. Liikmesriigid saadavad komisjonile:

a) koopia lõike 2 punktides a ja c nimetatud kokkulepetest ja nende rakendamist käsitlevatest ühtsetest õigusaktidest;

b) kõik nende kokkulepete või ühtsete õigusaktide denonsseerimised või muudatused.

*Artikkel 60***Suhe teatavate mitmepoolsete konventsioonidega**

Liikmesriikide vahelistes suhetes on käesolev määrus ülimuslik järgmiste konventsioonide suhtes, niivõrd kui need käsitlevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimusi:

a) alaealiste kaitse suhtes ametiasutuste volitusi ja kohaldatavat seadust käsitlev 5. oktoobri 1961. aasta Haagi konventsioon;

b) abielude kehtivusega seotud otsuste tunnustamist käsitlev 8. septembri 1967. aasta Luxembourgigi konventsioon;

c) abielulahutuste ja lahusele tunnustamist käsitlev 1. juuni 1970. aasta Haagi konventsioon;

V PEATÜKK

SUHE MUUDE ÕIGUSAKTIDEGA*Artikkel 59***Suhe muude õigusaktidega**

1. Kui artiklite 60, 63 ja 64 ning käesoleva artikli lõike 2 sätetest ei tulene teisiti, asendab käesolev määrus liikmesriikide puhul konventsioone, mis kehtivad käesoleva määruse jõustumise ajal ja on sõlmitud kahe või enama liikmesriigi vahel ning käsitlevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimusi.

2. a) Soome ja Rootsi võivad deklareerida, et 6. veebruaril 1931 Taani, Soome, Islandi, Norra ja Rootsi vahel sõlmitud konventsiooni, mis sisaldab abielu, lapsendamist ja eestkostet

d) laste eestkostega ja laste eestkoste taastamisega seotud otsuste tunnustamist ja täitmist käsitlev 20. mai 1980. aasta Euroopa konventsioon

ning

e) rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitlev 25. oktoobri 1980. aasta Haagi konventsioon.

Artikkel 61

Seos vanemliku vastutuse ja lastekaitsemeetmetega seotud kohtualluvust, kohaldatavat seadust, tunnustamist, kohtuotsuste täitmist ja koostööd käsitleva 19. oktoobri 1996. aasta Haagi konventsiooniga

Seoses vanemliku vastutuse ja lastekaitsemeetmetega seotud kohtualluvust, kohaldatavat seadust, tunnustamist, kohtuotsuste täitmist ja koostööd käsitleva 19. oktoobri 1996. aasta Haagi konventsiooniga kohaldatakse käesolevat määrust:

- a) juhul, kui kõnealuse lapse alaline elukoht on liikmesriigi territooriumil;
- b) liikmesriigi kohtus tehtud kohtuotsuse tunnustamise ja täitmise osas teise liikmesriigi territooriumil isegi juhul, kui kõnealuse lapse alaline elukoht on kolmanda riigi territooriumil, mis on nimetatud konventsiooni lepinguosaline.

Artikkel 62

Toimeulatus

1. Artikli 59 lõikes 1, artiklis 60 ja artiklis 61 osutatud kokkulepped ja konventsioonid kehtivad edasi küsimustes, mida käesolev määrus ei reguleeri.

2. Artiklis 60 osutatud konventsioonid, eeskätt 1980. aasta Haagi konventsioon, toimivad jätkuvalt nende liikmesriikide vahel, kes on selle lepinguosalsed, kooskõlas artikliga 60.

Artikkel 63

Lepingud Püha Tooliga

1. Käesoleva määruse kohaldamine ei piira 7. mail 1940 Vatikani Püha Tooli ja Portugali vahel sõlmitud rahvusvahelise lepingu (konkordadi) kohaldamist.

2. Kõiki lõikes 1 nimetatud lepingu alusel tehtud otsuseid abielu kehtetuse kohta tunnustatakse liikmesriikides käesoleva määruse III peatüki 1. jaos sätestatud tingimustel.

3. Lõigete 1 ja 2 sätteid kohaldatakse ka järgmiste Püha Tooliga sõlmitud rahvusvaheliste lepingute (konkordaatide) suhtes:

a) 11. veebruaril 1929 Itaalia ja Püha Tooli vahel sõlmitud *Concordato lateranense*, mida on muudetud 18. veebruaril 1984 Roomas alla kirjutatud kokkuleppe ja selle lisaprotokolliga;

b) 3. jaanuaril 1979. aastal Püha Tooli ja Hispaania vahel sõlmitud kokkuleppe õigusküsimuste kohta.

4. Itaalia ja Hispaania võivad lõikes 2 sätestatud otsuste tunnustamise suhtes kohaldada sama menetlust ja kontrolle, mida kohaldatakse lõikes 3 nimetatud Püha Tooliga sõlmitud rahvusvaheliste kokkulepete kohaselt kiriklike kohtute otsuste suhtes.

5. Liikmesriigid saavad komisjonile:

a) koopia lõigetes 1 ja 3 nimetatud lepingutest;

b) kõik nende lepingute denonsseerimised või muudatused.

VI PEATÜKK

ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel 64

1. Käesoleva määruse sätteid kohaldatakse ainult algatatud kohtumenetluste, ametlikult koostatud või autentsena registreeritud dokumentide ning selliste kokkulepete suhtes, mis on sõlmitud osapoolte vahel pärast käesoleva määruse kohaldamiskuupäeva vastavalt artiklile 72.

2. Kohtuotsuseid, mis on tehtud pärast käesoleva määruse kohaldamiskuupäeva menetlustes, mis on algatatud enne määruse (EÜ) nr 1347/2000 jõustumiskuupäeva, tunnustatakse ja täidetakse kooskõlas käesoleva määruse III peatüki sätetega, kui kohtualluvus põhineb eeskirjadel, mis on kooskõlas käesoleva määruse II peatüki või määruse (EÜ) nr 1347/2000 sätetega või otsuse teinud liikmesriigi ja taotlusesaaja liikmesriigi vahel sõlmitud konventsiooniga, mis oli menetluste algatamise ajal kehtiv.

3. Enne käesoleva määruse kohaldamiskuupäeva tehtud kohtuotsuseid pärast määruse (EÜ) nr 1347/2000 jõustumist algatatud menetlustes tunnustatakse ja täidetakse vastavalt käesoleva määruse III peatüki sätetele juhul, kui need on seotud abielulahutuse, lahusel või abielu kehtetuks tunnustamisega või vanemliku vastutusega mõlema abikaasa laste eest nende abieluasjade menetluse korral.

4. Enne käesoleva määruse kohaldamiskuupäeva, aga pärast määruse (EÜ) nr 1347/2000 jõustumiskuupäeva tehtud kohtuotsuseid enne määruse (EÜ) nr 1347/2000 jõustumiskuupäeva algatatud menetlustes tunnustatakse ja täidetakse vastavalt käesoleva määruse III peatüki sätetele juhul, kui need on seotud abielulahutuse, lahuse või abielu kehtetuks tunnistamisega või vanemliku vastutusega abikaasade ühiste laste eest nende abieluasjade menetluse korral ja kui see kohtualluvus põhineb eeskirjadel, mis on kooskõlas käesoleva määruse II peatüki või määruse (EÜ) nr 1347/2000 sätetega või otsuse teinud liikmesriigi ja taotluse saaja liikmesriigi vahel sõlmitud konventsiooniga, mis oli menetluse algatamise hetkel kehtiv.

VII PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 65

Läbivaatamine

Komisjon esitab hiljemalt 1. jaanuariks 2012 ning seejärel iga viie aasta järel Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteele liikmesriikide antud teabe põhjal aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta. Aruandele lisatakse vajaduse korral kohandamissetpanekud.

Artikkel 66

Kahe või enama õigussüsteemiga liikmesriigid

Sellises liikmesriigis, kus käesoleva määrusega reguleeritud küsimuste suhtes kohaldatakse erinevates territoriaalüksustes kahte või enamat õigussüsteemi või normistikku:

- tähendab viide peamisele elukohale selles liikmesriigis viidet peamisele elukohale territoriaalüksuses;
- tähendab viide kodakondsusele või, Ühendkuningriigi puhul, alalisele asukohale viidet selle riigi õigusaktides kindlaksmääratud territoriaalüksusele;
- tähendab viide liikmesriigi asutusele viidet kõnealuse riigi territoriaalüksuse asutusele;
- tähendab viide taotluse saaja liikmesriigi eeskirjadele viidet selle territoriaalüksuse eeskirjadele, kus taotletakse kohtualluvust, tunnustamist või täitmist.

Artikkel 67

Teave keskasutuste ja vastuvõtavate keelte kohta

Liikmesriigid esitavad kolme kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest komisjonile:

- vastavalt artiklile 53 määratud keskasutuste nimed, aadressid ja suhtlusvahendid;
- vastavalt artikli 57 lõikele 2 keskasutustega suhtlemiseks vastuvõtavad keeled

ning

- vastavalt artikli 45 lõikele 2 suhtlusõiguse tõendi puhul vastuvõtavad keeled.

Liikmesriigid edastavad komisjonile kõik muudatused selles teabes.

Komisjon teeb selle teabe avalikult kättesaadavaks.

Artikkel 68

Kohtute ja edasikaebemenetlustega seotud teave

Liikmesriigid teatavad komisjonile artiklites 21, 29, 33 ja 34 osutatud kohtute ning edasikaebemenetluste nimekirjad ja kõik selles nimekirjas tehtud muudatused.

Komisjon ajakohastab seda teavet ja teeb selle avalikult kättesaadavaks *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise teel ning kõigi muude asjakohaste vahenditega.

Artikkel 69

Lisade muudatused

Kõik I–IV lisade tüüpvormide muudatused võetakse vastu artikli 70 lõikes 2 sätestatud konsultatiivkorra kohaselt.

Artikkel 70

Komitee

- Komisjoni abistab komitee (komitee).
- Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 3 ja 7.
- Komitee võtab vastu oma kodukorra.

Artikkel 71

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1347/2000 kehtetuks tunnistamine

1. Määrus (EÜ) nr 1347/2000 tunnistatakse kehtetuks alates käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast.
2. Kõiki viiteid määrusele (EÜ) nr 1347/2000 käsitatakse viidena käesolevale määrusele vastavalt V lisa võrdlustabelile.

Käesolev määrus on Euroopa Ühenduse asutamislepingu kohaselt tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav.

Brüssel, 27. november 2003

Artikkel 72

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub 1. augustil 2004.

Seda kohaldatakse 1. märtsist 2005, välja arvatud artiklid 67, 68, 69 ja 70, mida kohaldatakse 1. augustist 2004.

Nõukogu nimel

eesistuja

R. CASTELLI

I LISA

ARTIKLIS 39 OSUTATUD TÕEND KOHTUOTSUSTE KOHTA ABIELUASJADES ⁽¹⁾

1. Päritoluliikmesriik
2. Tõendi välja andnud kohus või asutus
  - 2.1. Nimi
  - 2.2. Aadress
  - 2.3. Telefon/faks/e-post
3. Abielu
  - 3.1. Naine
    - 3.1.1. Täielik nimi
    - 3.1.2. Aadress
    - 3.1.3. Sünniriik ja -koht
    - 3.1.4. Sünniaeg
  - 3.2. Mees
    - 3.2.1. Täielik nimi
    - 3.2.2. Aadress
    - 3.2.3. Sünniriik ja -koht
    - 3.2.4. Sünniaeg
  - 3.3. Abiellumise riik, koht (võimaluse korral) ja kuupäev
    - 3.3.1. Abiellumise riik
    - 3.3.2. Abiellumise koht (võimaluse korral)
    - 3.3.3. Abiellumise kuupäev
4. Otsuse teinud kohus
  - 4.1. Kohtu nimi
  - 4.2. Kohtu asukoht
5. Otsus
  - 5.1. Kuupäev
  - 5.2. Viitenumber
  - 5.3. Otsuse tüüp
    - 5.3.1. Abielulahutus
    - 5.3.2. Abielu kehtetuks tunnistamine
    - 5.3.3. Lahuselu

⁽¹⁾ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega abikaasade ühiste laste eest, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000.

- 5.4. Kas otsus on tehtud tagaselja?
- 5.4.1. Ei
- 5.4.2. Jah ⁽¹⁾
6. Nende poolte nimed, kes on saanud õigusabi
7. Kas otsus kuulub päritoluriigi õiguse kohaselt edasikaebamisele?
- 7.1. Ei
- 7.2. Jah
8. Õigusliku toime kuupäev otsuse tegemise liikmesriigis
- 8.1. Abielulahutus
- 8.2. Lahuselu

.....(koht) .....(kuupäev)

Allkiri ja/või tempel

_____

⁽¹⁾ Lisatud peavad olema artikli 37 lõikes 2 nimetatud dokumendid.

II LISA

ARTIKLIS 39 OSUTATUD TÕEND VANEMLIKKU VASTUTUST KÄSITLEVATE KOHTUOTSUSTE KOHTA ⁽¹⁾

1. Päritoluliikmesriik
2. Tõendi välja andnud kohus või asutus
  - 2.1. Nimi
  - 2.2. Aadress
  - 2.3. Telefon/faks/e-post
3. Suhtlusõigusega isik(ud)
  - 3.1. Täielik nimi
  - 3.2. Aadress
  - 3.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
4. Vanemliku vastutuse kandjad, keda ei nimetata punktis 3 ⁽²⁾
  - 4.1.
    - 4.1.1. Täielik nimi
    - 4.1.2. Aadress
    - 4.1.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
  - 4.2.
    - 4.2.1. Täielik nimi
    - 4.2.2. Aadress
    - 4.2.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
  - 4.3.
    - 4.3.1. Täielik nimi
    - 4.3.2. Aadress
    - 4.3.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
5. Otsuse teinud kohus
  - 5.1. Kohtu nimi
  - 5.2. Kohtu asukoht
6. Otsus
  - 6.1. Kuupäev
  - 6.2. Viitenumber
  - 6.3. Kas otsus on tehtud tagaselja?
    - 6.3.1. Ei
    - 6.3.2. Jah ⁽³⁾

⁽¹⁾ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega abikaasade ühiste laste eest, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000.

⁽²⁾ Ühise eestkoste korral võib punktis 3 nimetatud isikuid samuti nimetada punktis 4.

⁽³⁾ Lisatud peavad olema artikli 37 lõikes 2 nimetatud dokumendid.

7. Kohtuotsuses käsitletavad lapsed (¹⁾
  - 7.1. Täielik nimi ja sünniaeg
  - 7.2. Täielik nimi ja sünniaeg
  - 7.3. Täielik nimi ja sünniaeg
  - 7.4. Täielik nimi ja sünniaeg
8. Nende poolte nimed, kes on saanud õigusabi
9. Täitmise ja kätteandmise tõendus
  - 9.1. Kas otsus on päritoluriigi õiguse kohaselt täitmisele pööratav?
    - 9.1.1. Jah
    - 9.1.2. Ei
  - 9.2. Kas otsus on kätte antud osapooltele, kelle suhtes täitmist taotletakse?
    - 9.2.1. Jah
      - 9.2.1.1. Osapoolte täielik nimi
      - 9.2.1.2. Aadress
      - 9.2.1.3. Kätteandmise kuupäev
    - 9.2.2. Ei
10. Täpne teave suhtlusõigust käsitlevate kohtuotsuste kohta, kui vastavalt artiklile 28 taotletakse välisriigi kohtuotsuse tunnustamist. See võimalus on ette nähtud artikli 40 lõikes 2.
  - 10.1. Suhtlusõiguse kasutamise praktiline kord (kohtuotsuses täpsustatud määral)
    - 10.1.1. Kuupäev ja kellaeg
      - 10.1.1.1. Algus
      - 10.1.1.2. Lõpp
    - 10.1.2. Koht
    - 10.1.3. Vanemliku vastutuse kandjate konkreetsed kohustused
    - 10.1.4. Suhtlusõigusega isiku konkreetsed kohustused
    - 10.1.5. Suhtlusõiguse kasutamisega seotud piirangud
11. Konkreetne teave lapse tagasitoomist käsitlevate kohtuotsuste puhul, kus vastavalt artiklile 28 taotletakse välisriigi kohtuotsuse tunnustamist. See võimalus on ette nähtud artikli 40 lõikes 2.
  - 11.1. Otsus hõlmab lapse tagasitoomist
  - 11.2. Isik, kelle juurde laps tagasi tuuakse (otsuses sätestatud määral)
    - 11.2.1. Täielik nimi
    - 11.2.2. Aadress

.....(koht ..... (kuupäev)

Allkiri ja/või tempel

(¹) Kui käsitletakse rohkem kui nelja last, tuleb kasutada veel üht vormi.

III LISA

ARTIKLI 41 LÕIKES 1 OSUTATUD TÕEND SUHTLUSÕIGUST KÄSITLEVATE KOHTUOTSUSTE KOHTA ⁽¹⁾

1. Päritoluliikmesriik
2. Tõendi välja andnud kohus või asutus
  - 2.1. Nimi
  - 2.2. Aadress
  - 2.3. Telefon/faks/e-post
3. Suhtlusõigusega isik(ud)
  - 3.1. Täielik nimi
  - 3.2. Aadress
  - 3.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
4. Vanemliku vastutuse kandjad, keda ei nimetata punktis 3 ⁽²⁾ ⁽³⁾
  - 4.1.
    - 4.1.1. Täielik nimi
    - 4.1.2. Aadress
    - 4.1.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
  - 4.2.
    - 4.2.1. Täielik nimi
    - 4.2.2. Aadress
    - 4.2.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
  - 4.3. Muud
    - 4.3.1. Täielik nimi
    - 4.3.2. Aadress
    - 4.3.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
5. Otsuse teinud kohus
  - 5.1. Kohtu nimi
  - 5.2. Kohtu asukoht
6. Otsus
  - 6.1. Kuupäev
  - 6.2. Viitenumber

⁽¹⁾ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega abikaasade ühiste laste eest, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000.

⁽²⁾ Ühise eestkoste korral võib punktis 3 nimetatud isikuid samuti nimetada punktis 4.

⁽³⁾ Teha rist vastava isiku kasti, kelle suhtes kohtuotsus tuleks täitmisele pöörata.

7. Kohtuotsuses käsitletavat lapsed ⁽¹⁾
  - 7.1. Täielik nimi ja sünniaeg
  - 7.2. Täielik nimi ja sünniaeg
  - 7.3. Täielik nimi ja sünniaeg
  - 7.4. Täielik nimi ja sünniaeg
8. Kas otsus on päritoluriigis täitmisele pööratav?
  - 8.1. Jah
  - 8.2. Ei
9. Kui kohtuotsus on tehtud tagaselja, on mitteilmunud isikule esitatud menetluse algatamist käsitlev dokument või samaväärne dokument piisavalt õigeaegselt ja viisil, mis võimaldas sellel isikul korraldada enda kaitsmist, või isikule on esitatud dokument neid tingimusi täitmata, aga siiski on kindlaks tehtud, et ta on otsuse selgesõnaliselt heaks kiitnud
10. Kõigile asjassepuutuvatele isikutele on antud võimalus ära kuulatud saada
11. Lapsele on antud võimalus ära kuulatud saada, välja arvatud juhul, kui tema vanuse või küpsusastme tõttu on ärakuulamist sobimatuks peetud
12. Suhtlusõiguse kasutamise praktiline kord (kohtuotsuses täpsustatud määral)
  - 12.1. Kuupäev ja kellaaeg
    - 12.1.1. Algus
    - 12.1.2. Lõpp
  - 12.2. Koht
  - 12.3. Vanemliku vastutuse kandjate konkreetsed kohustused
  - 12.4. Suhtlusõigusega isiku konkreetsed kohustused
  - 12.5. Suhtlusõiguse kasutamisega seotud piirangud
13. Nende poolte nimed, kes on saanud õigusabi

(koht) ..... (kuupäev) .....

Allkiri ja/või tempel

_____

⁽¹⁾ Kui käsitletakse rohkem kui nelja last, tuleb kasutada veel üht vormi.

IV LISA

ARTIKLI 42 LÕIKES 1 OSUTATUD TÕEND LAPSE TAGASITOOMISE KOHTA ⁽¹⁾

1. Päritoluliikmesriik
2. Tõendi välja andnud kohus või asutus
  - 2.1. Nimi
  - 2.2. Aadress
  - 2.3. Telefon/faks/e-post
3. Isik, kelle juurde laps tagasi tuuakse (otsuses sätestatud määral)
  - 3.1. Täielik nimi
  - 3.2. Aadress
  - 3.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
4. Vanemliku vastutuse kandjad ⁽²⁾
  - 4.1. Ema
    - 4.1.1. Täielik nimi
    - 4.1.2. Aadress (võimaluse korral)
    - 4.1.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
  - 4.2. Isa
    - 4.2.1. Täielik nimi
    - 4.2.2. Aadress (võimaluse korral)
    - 4.2.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
  - 4.3. Muud
    - 4.3.1. Täielik nimi
    - 4.3.2. Aadress (võimaluse korral)
    - 4.3.3. Sünniaeg ja -koht (võimaluse korral)
5. Kostja (võimaluse korral)
  - 5.1. Täielik nimi
  - 5.2. Aadress (võimaluse korral)
6. Otsuse teinud kohus
  - 6.1. Kohtu nimi
  - 6.2. Kohtu asukoht

⁽¹⁾ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega abikaasade ühiste laste eest, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000.

⁽²⁾ Vabatahtlik teave.

7. Otsus
  - 7.1. Kuupäev
  - 7.2. Viitenumber
8. Kohtuotsuses käsitletavad lapsed ⁽¹⁾
  - 8.1. Täielik nimi ja sünniaeg
  - 8.2. Täielik nimi ja sünniaeg
  - 8.3. Täielik nimi ja sünniaeg
  - 8.4. Täielik nimi ja sünniaeg
9. Otsus hõlmab lapse tagasitoomist
10. Kas otsus on päritoluriigis täitmisele pööratav?
  - 10.1. Jah
  - 10.2. Ei
11. Lapsele on antud võimalus ära kuulatud saada, välja arvatud juhul, kui tema vanuse või küpsusastme tõttu on ära kuulamist sobimatuks peetud
12. Kõigile osapooltele on antud võimalus ära kuulatud saada
13. Kohtuotsus hõlmab lapse tagasitoomist ja kohus on otsuse tegemisel võtnud arvesse põhjendusi ja tõendeid, millel tugineb rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitleva 25. oktoobri 1980. aasta Haagi konventsiooni kohaselt tehtud otsus
14. Vajaduse korral üksikasjad meetmete kohta, mida kohtud või asutused on võtnud lapse kaitseks pärast tema tagasitoomist tema alalise elukoha liikmesriiki
15. Nende poolte nimed, kes on saanud õigusabi

(koht) ..... (kuupäev) .....

Allkiri ja/või tempel

⁽¹⁾ Kui käsitletakse rohkem kui nelja last, tuleb kasutada veel üht vormi.

V LISA

VÖRDLUSTABEL KOMISJONI MÄÄRUSEGA (EÜ) nr 1347/2000

Kehtetuks tunnistatud artiklid	Uue teksti vastavad artiklid
1	1, 2
2	3
3	12
4	
5	4
6	5
7	6
8	7
9	17
10	18
11	16, 19
12	20
13	2, 49, 46
14	21
15	22, 23
16	
17	24
18	25
19	26
20	27
21	28
22	21, 29
23	30
24	31

Kehtetuks tunnistatud artiklid	Uue teksti vastavad artiklid
25	32
26	33
27	34
28	35
29	36
30	50
31	51
32	37
33	39
34	38
35	52
36	59
37	60, 61
38	62
39	
40	63
41	66
42	64
43	65
44	68, 69
45	70
46	72
I lisa	68
II lisa	68
III lisa	68
IV lisa	I lisa
V lisa	II

VI LISA

Rootsi ja Soome deklaratsioonid vastavalt abieluasjade ja vanemliku vastutusega abikaasade ühiste laste eest seotud asjade kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist ning määruse (EÜ) nr 1347/2000 kehtetuks tunnustamist käsitleva nõukogu määruse artikli 59 lõike 2 punktile a.

Rootsi deklaratsioon:

Vastavalt abieluasjade ja vanemliku vastutusega abikaasade ühiste laste eest seotud asjade kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist ning määruse (EÜ) nr 1347/2000 kehtetuks tunnustamist käsitleva nõukogu määruse artikli 59 lõike 2 punktile a deklareerib Rootsi käesolevaga, et Rootsi ja Soome vahelistes suhetes kohaldatakse käesoleva määruse eeskirjade asemel täielikult 6. veebruaril 1931 Taani, Soome, Islandi, Norra ja Rootsi vahel sõlmitud konventsiooni, mis sisaldab abielu, lapsendamist ja eestkostet käsitlevaid rahvusvahelise eraõiguse sätteid, ja selle lõpp-protokoll.

Soome deklaratsioon:

Vastavalt abieluasjade ja vanemliku vastutusega abikaasade ühiste laste eest seotud asjade kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist ning määruse (EÜ) nr 1347/2000 kehtetuks tunnustamist käsitleva nõukogu määruse artikli 59 lõike 2 punktile a deklareerib Soome käesolevaga, et Soome ja Rootsi vahelistes suhetes kohaldatakse käesoleva määruse eeskirjade asemel täielikult 6. veebruaril 1931 Soome, Taani, Islandi, Norra ja Rootsi vahel sõlmitud konventsiooni, mis sisaldab abielu, lapsendamist ja eestkostet käsitlevaid rahvusvahelise eraõiguse sätteid, ja selle lõpp-protokoll.
